

33 . Istria | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2009

Anul: 2009

Cod RAN: 62039.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Hallstatt, La Tène, Epoca greacă, Epoca elenistică, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca migrațiilor

Tipuri sit: descoperire funerară, tip neprecizat, amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Valentin Victor Bottez, Mircea Mihail Dabîca

Instituții: Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București

Raport

Obiectivul cercetării aici este continuarea identificării în zona Turnul K extra-muros, a unei posibile ultime amenajări portuare sau punct de acostament de la Histria, probabil din ultima etapă de funcționare a portului histrian, situație surprinsă în campaniile precedente din anii 2006-2008.

În anul 2009, într-o primă etapă a cercetării arheologice în acest punct al Sectorului Sud, am reluat și finalizat cercetarea în secțiunea S 13, deschisă în 2008, (20 x 1,5 m), situată la 5 m V de S 12. În partea de S a secțiunii unde am concentrat cercetarea anul precedent, la o adâncime de - 0,80/- 1,25 m, a apărut doar platforma nr. 2, care se prezenta ca și în restul secțiunilor sub forma unui strat compact de pietre rulate cu o pantă spre S de 12o și acoperită de un strat masiv de nisip. În acest an ne-am concentrat efortul în partea de N a secțiunii, pentru a putea vedea dacă situația din S 10 și S 12 se confirmă și către V. Astfel, după un strat compact de nisip, la 2,50 m spre N de platforma nr. 2, la o adâncime de - 0,70 m, am mai surprins doar un fragment prost păstrat din ceea ce ar fi putut fi platforma nr. 1, acoperită și limitată la N de un strat compact de nisip. Pentru că nivelul apei freatice în acest punct a fost mai scăzut, am putut să ne mai adâncim și în partea de S a secțiunii unde am curățat și săpat cea de-a doua platformă, care este mai bine construită și mai bine pastrată. Aceasta se află în capătul de S al S 13 la o adâncime de - 1,50 m. Printre descoperiri, putem nota alături de cantitatea mare de fragmente ceramice rulate - printre care avem și câteva greutateți de năvoade - descoperirea unui cârlig de pescuit, indicii poate ale funcționalității acestei amenajări portuare.

Am mai deschis și secțiunea S 14, la 5 m V de S 13, (21 x 1,5 m), orientată ca și celelalte N-S, dar poziționată mai la S, până în gardul cetății Histria. Aici, la o adâncime aproximativă de - 0,50 m pe toată lungimea secțiunii, am descoperit mai multe dărâmături, a căror origine ne scapă în acest moment și care după înregistrarea lor au fost scoase. Adâncindu-ne mai mult, am descoperit în partea de S a secțiunii, la o adâncime de - 0,71/- 1 m, platforma nr. 1, iar mai la S, la o adâncime de - 0,85/- 1, 23 m, platforma nr. 2. Și acestea se prezintă sub forma unui strat compact de pietre rulate, cu o pantă spre S de 12o (platforma nr. 1) și 17o (platforma nr. 2) acoperite de un strat masiv de nisip, cu foarte multe fragmente ceramice rulate. Între aceste două platforme există un strat de nisip de 0,20 m, o înnisipare destul de mare. Alături de cantitatea mare de fragmente ceramice rulate, romane târzii și timpurii, de pe cele două platforme mai ales, mai notăm descoperirea unei monede de bronz pe prima platformă, (probabil de sec. IV p.Chr. sau V p.Chr., momentele cronologice corespunzătoare celor convenționale Histria II B (300-378) sau III A / III B (378-450 / 450-491)), o jumătate de greutate de năvod și un fragment de sticlă cu decor în relief.

Situația arheologică din S14 seamănă foarte mult cu cea din S 10 din campaniile trecute, unde aveam foarte clar delimitate cele două platforme, deci un moment de refacere. Faptul că aceste două platforme din S 14 sunt situate mult mai la S față de cele din primele secțiuni din acest punct al Sectorului Sud, confirmă speculațiile în legătură cu cele două - sau mai nou, mai multe - momente de funcționare a acestei amenajări portuare, dar în primul rând confirmă ideea de două sau chiar mai multe linii diferite ale țărmului antic în această parte de S a cetății. Astfel, și de această dată, fără a avea încă o imagine de ansamblu, nu este exclus

ca la un anumit moment, după înnisiparea platformei nr. 1, datorită fluctuației nivelului apei și ca urmare a liniei țărmului, pe noua plajă rezultată mai la S să se încerce repararea acesteia, amenajându-se astfel platforma nr. 2, care este posibil ca și ea să fi fost mutată la un moment dat tot din cauza acelorași motive mai la S.

Faptul că pe o lungime de 41,5 m sondată până acum, avem această situație arheologică care se prezintă sub forma unui strat compact de pietre rulate cu o pantă spre S, unde în antichitate știm foarte bine că se găsea apa mării, platformă de pietre care ulterior a fost înnisipată masiv, cu foarte multe fragmente ceramice romane timpurii și târzii rulate găsite în acest strat masiv de nisip, la care adăugăm probabila reparare datorită înnisipării și existenței unei noi linii a țărmului în momentul repunerii în funcțiune, ne fac să credem că nu suntem prea departe de adevăr când ne încumetăm să vorbim despre aceasta ca despre o posibilă ultimă amenajare portuară de la Histria, oricum o limită sudică a cetății identificată arheologic.

Sector Sud, Incinta romană timpurie

În al doilea rând, cercetarea arheologică din acest Sector Sud a avut ca obiectiv din 2008 și reluarea săpăturilor la un monument important din situl arheologic Histria, și anume Incinta romană timpurie, mai exact capătul sudic al acestei incinte.

Faptul că pe o fotografie aeriană inedită și realizată de armată din vremea soților Lambrino (1931), în capătul de S al Incintei Romane Timpurii se vede cum acest capăt nu se pierde în nisip, cum se considera până acum, ci are un sfârșit organizat arhitectonic, care poate fi pus în legătură cu portul cetății Histria de epocă romană timpurie, a făcut posibilă reluarea cercetării arheologice în acest punct, pentru a aduce unele lămuriri în sensul celor spuse mai sus.

Trebuie să spunem că această Incintă Romană Timpurie era cunoscută de familia Lambrino mai ales că au și săpat-o parțial pe partea exterioară, ceea ce face ca denumirea convențională de astăzi a ei drept Incinta Cantacuzino să nu mai aibă o acoperire totală, astfel încât mai corect ar fi să o denumim Incinta Lambrino - Cantacuzino.

La o analiză mai atentă a textului lui Grigore Florescu³, cel care a publicat pentru prima oară Incinta romană timpurie în primul volum din seria monografică Histria, rezultă că autorul menționat, fără a cunoaște cu exactitate situația arheologică, nu excludea însă posibilitatea ca acest capăt de S al incintei să se fi terminat acolo unde începea de fapt linia țărmului antic, cu alte cuvinte într-o zonă cu valențe portuare.

- "Pe platoul dinspre V de cetate, la cca 370 m de zidul ei, Vasile Pârvan făcând o secțiune sondaj peste creasta de teren care traversa platoul cam de la NS a descoperit un zid gros cu direcția însăși a acestei creste."

- "Între anii 1927-1944 zidul a fost eliberat de dărâmături pe fața lui exterioară pe o bună porțiune înspre capătul lui de S. Aici pierzându-se, s-a încercat să i se ia urma pe fața interioară."

- "Săpăturile (începute în 1949) au început de la capătul dinspre S al zidului și i-au dezvelit ambele fețe până la capătul de N, adică pe o lungime de 350 m. Capetele propriu-zise al zidului nu s-au găsit pentru că sunt dărâmate, iar temelia, la N, se pierde în nisipul lacului actual, Sinoe, iar la S, în terenul aluvionar. Încercările de a o urmări n-au izbutit din cauza apei care și la S apare la cca 1,20 m de la suprafața actuală a solului. E foarte probabil deci că zidul, atât la N, cât și la S, se oprea în marginea apei, pe atunci țărmul mării."

- "Începând de la capătul de N, traseul zidului este orientat de la NE spre SV până la turnul L. Aici își schimbă direcția spre S până la turnul C, unde din nou își schimbă direcția apucând spre SE. Aceste schimbări de direcție se explică prin forma terenului, zidul urmând linia mai înaltă a solului."

Astfel, în campania din 2009 am continuat cercetarea în secțiunea S1 deschisă în campania din 2008, (15 x 1,5 m, orientată NE-SV).

În partea de E a acesteia - intra-muros - am surprins anul trecut un nivel de dărâmătură la - 0,75 m față de nivelul actual de călcare, dărâmătură despre care însă nu știam prea multe și datorită faptului că cercetările mai vechi efectuate de-a lungul zidului de incintă, atât pe interior cât și pe exterior, au distrus toate legăturile stratigrafice ale monumentului. În privința acestor șanțuri mai vechi, am recurs la săparea lor

totală, cercetarea noastră arheologică oprindu-se într-o primă etapă pe nivelul stratului de nisip nederanjat ca, mai apoi, în această campanie să ne adâncim până la nivelul apei freatice (- 1,35 m) pentru a pune mai bine în evidență zidul cu cele două paramente și plintele sale.

În partea de V a secțiunii S1 - extra-muros -, la adâncimea de -0,70 m, am descoperit tot un nivel de dărâmtură care, spre deosebire de cel din partea E (intra-muros) este mult mai gros și cu o pantă spre V, ceea ce ar putea însemna că aici dărâmătura zidului de incintă roman timpuriu - așa cum o identificăm în acest moment - a căzut probabil peste șantul unuia din cele două valuri documentate arheologic⁴ ale incintei. Sub acest nivel de dărâmtură nu avem decât nisip în cantitate apreciabilă, în care apar multe fragmente ceramice romane timpurii, dintre care unele rulate. Aceeași situație a fost surprinsă și către E (intra-muros) unde, sub dărâmătura incintei - identificată anul trecut - nu am descoperit nimic în afara unui strat compact de nisip cu foarte multe fragmente ceramice romane timpurii. Acesta poate fi observat până la o adâncime de -1,35 m, cotă unde ne-am oprit și anul trecut, puțin deasupra nivelului pânzei freatice.

Mai trebuie să menționăm că la curățarea profilului N al S1 am descoperit și contrafortul turnului-bastion A cu plinta sa (extra-muros), precum și zidul sudic al turnului-bastion A (intra-muros). Acestea sunt construite din piatră de șist verde, la fel ca paramentele incintei pe această parte de S, databile în faza a doua a incintei după atacul marcomanilor (170-171 p.Chr.), în cronologia histriană momentul IC (170-250 p.Chr.)

Pentru a verifica și ipoteza propusă încă de anul trecut, am deschis și secțiunea S4 la 2 m SE de S1. Aceasta, orientată NE-SV, are o lungime de 15 m, o lățime de 2 m și este și ea perpendiculară pe capătul S al Incintei romane timpurii.

În cadrul acestei secțiuni s-au urmărit aceleași probleme ca și în cea precedentă, cu toate că un punct central al săpăturii în această secțiune a fost chiar capătul zidului de incintă roman timpuriu, care așa cum am avut surpriză să descoperim pare că se termină constructiv, cu o față de parament, construită din piatră de șist verde, atât pe partea stângă cât și pe cea dreaptă (extra-muros și intra-muros), respectiv momentul cronologic IC (170-250 p.Chr.).

În cadrul secțiunii S 4, atât în partea extra-muros cât și în cea intra-muros, ne-am oprit cu săpătura pe nivelul dărâmăturii incintei, la o adâncime de -0,75 m în partea extra-muros și -0,95 în partea intra-muros. Singura porțiune unde am ajuns la nivelul apei din pânza freatică este partea centrală a secțiunii, zona capătului incintei. În anii următori vom mai sonda cu alte secțiuni paralele această zonă din S Incintei Romane Timpurii, numai și pentru a avea certitudinea clară că acest zid de incintă se termină în această zonă, care în antichitate reprezenta limita țărmului maritim.

Informații suplimentare online

[Raportul 4325 din cronică.cimec.ro](http://raportul4325.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapservet.Cimec.ro)
